

U

K

6

klankspoor

woorden met aai, oei en ooi

Je hoort /aaj/, /oej/ en /ooj/.

Je schrijft aai, oei en ooi.

/aai/ is één klank.

Daarbij horen drie letters.

Hak de woorden zo in klanken:

/h/ /aai/ /r/ /oei/ /m/ /ooi/

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Aan het eind van een woord schrijf je nooit een j.

aai, oei en ooi staan ook middenin woorden.

zwaaien

moeilijk

ooievaar

woorden van de week

de haai
ik draai
ik roei
ik groei
de kooi
mooi

extra woorden

ik aai
ik zwaai
de kraai
ik knoei
ik stoei
ik sproei
het hooi
de prooi
nooit

U

K

11

klankspoor

woorden met eer, eur en oor

Je hoort /eer/, /eur/ en /oor/.

Je schrijft ook eer, eur en oor.

peer, oor, deur

De ee in peer klinkt anders.

Want de r trekt aan de klank /ee/.

Dat is ook zo met oor en eur.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Hak de woorden zo in klanken:

/p/ /eer/

/d/ /eur/

/s/ /p/ /oor/

eer, eur en oor staan vaak aan het eind van een woord.

Maar niet altijd.

eerlijk

koorts

verscheuren

woorden van de week

de beer
de peer
de deur
de scheur
het oor
het spoor

extra woorden

het weer
eerst
het verkeer
de kleur
de beurt
zeuren
ik hoor
voor
door

u

K

13

klankspoor

woorden met schr~

Je hoort /schr/ of /sr/.
Je schrijft schr.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Na **sch** komt soms een **r**.
Dan hoor je de **ch** niet altijd goed.
Vaak hoor je /sr/.
Je schrijft altijd **schr**.

woorden van de week

schrijven
het schrift
de schroef
schrikken
schreeuwen
schrappen

extra woorden

de schroevendraaier
het tijdschrift
het schriftje
schriftelijk
de schrijffout
schroeien
de schram
schrobben
het schrikkeljaar

U

K

14

klankspoor

woorden op ~cht en ~gt

Hoor je /gt/? Dan schrijf je meestal **cht**.
Bij persoonsvormen schrijf je **gt** of **cht**!

geen persoonsvorm:

nacht, achter

persoonsvormen:

hij vraagt (van vragen)

hij lacht (van lachen)

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Eindigt een woord op **gt**?

Dan is dat altijd de hij-vorm van een werkwoord met **g**.

zeggen - ik zeg - hij zegt

vragen - ik vraag - hij vraagt

Bij sommige werkwoorden staat de **ch** al in de woordenboekvorm. Die blijft in de persoonsvormen staan.

lachen - ik lach - hij lacht

wachten - ik wacht - hij wacht

Let op deze woorden! Ze klinken hetzelfde, maar je schrijft ze anders.

hij ligt (van liggen)

het licht (van lampen)

licht (van zwaar)

woorden van de Week

de nacht

recht

hij zegt

hij vraagt

hij lacht

hij wacht

extra woorden

het gezicht

de opdracht

slecht

hij ligt

hij krijgt

hij weegt

hij juicht

hij zucht

hij vecht

u

K

17

klankspoor

woorden met eeuw, ieuw en uw

Je hoort /eew/. Je schrijft eeuw.

Je hoort /iew/. Je schrijft ieuw.

Je hoort /uuw/. Je schrijft uw.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Eindigt 'een woord op w?
Daar komt een u voor.

Maak je de woorden langer?
Dan blijven de stukjes eeuw, ieuw
en uw staan.

sneeuw - sneeuwen

nieuw - nieuwer

duw - duwen

Hoor je in een woord /eewen/
/iewen/ of /uuwen/?

Denk eerst: wat is het korte woord?
Zet daar en achter.

leeuw - leeuwen

de leeuw
sneeuwen
nieuwe
het nieuws
ik duw
de schaduw

de meeuw
de kieuwen
schreeuwen
eeuwig
benieuwd
nieuwsgierig
duwen
zenuwachtig
waarschuwen

u

K

22

klankspoor

vaste stukjes: ~ig(e) en ~lijk(e)

Je hoort /ig/ of /ug/. Je schrijft **ig**.
Je hoort /luk/. Je schrijft **lijk**.

Maak je woorden op ~ig en ~lijk langer?
Dan schrijf je er een e achter.
rustig - rustige, eerlijk - eerlijke

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Er zijn veel woorden op ~ig.

rustig, jarig, gelukkig

Er bestaan ook enkele woorden op ~ug:

rug, vlog, mug, brug

Er zijn veel woorden op ~lijk.

eerlijk, gevaarlijk, natuurlijk

Er bestaan ook enkele woorden op ~luk:

geluk, lukken, mislukt

Let op bij deze woorden:

sappig, koppig, toevallig

Na de korte klinker schrijf je twee dezelfde medeklinkers.

hongerig, makkelijk, mogelijk

Na een stomme e schrijf je geen dubbele medeklinker.

rustig
jarig
gelukkige
eerlijk
gevaarlijke
natuurlijk

enige
vorige
aardige
toevallig
hongerig
eindelijk
eigenlijk
duidelijk
hopelijk

U

K

27

klankspoor

vaste stukjes: ~aar, ~aard, ~er, ~erik, ~eur, ~ier, ~ist

Woorden met deze vaste stukjes verwijzen vaak naar mensen.

wandelaar, lafaard, zanger, slimmerik, acteur, koerier, gitarist

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Met de stukjes ~ster, ~trice, ~es, ~in, ~e worden vrouwelijke woorden gevormd.

zwemmer - zwemster

acteur - actrice

danser - danseres

vriend - vriendin

violist - violiste

Let op het meervoud van woorden op ~erik. Onthoud: je schrijft maar één k.

slimmerik - slimmeriken

Veel woorden op ~aard, ~erik en ~erd klinken negatief.

lafaard, viezerik, dommerd

de tekenaar
de gierigaard
de voetballer
de slimmerik
de acteur
de kruidenier

de gitarist
de goochelaar
de lafaard
de schoonmaker
de zwemster
de actrice
de violiste
de danseres
de vriendin

U

K

28

klankspoor

woorden met /zj/ = g

Je hoort /zj/. Je schrijft g.

De klank /zj/ hoor je vooral in woorden die uit het Frans komen.

bagage, garage, etage, horloge

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Sommige woorden op ~age zijn afgeleid van werkwoorden.

~age is dan een vast stukje.

lekker - lekkage

spioneren - spionage

tatoeëren - tatoeage

courgette, aubergine, asperge

Drie groentes met Franse namen die ook in Nederland veel worden gegeten.

woorden van de week

het horloge
de bagage
de etalage
de giraf
de passagier
logeren

extra woorden

de garage
de rage
de stage
de etage
de manege
de lekkage
de tatoeage
de slijtage
de centrifuge

U

K

29

klankspoor

vaste stukjes: ~isch(e)

Je hoort een bijvoeglijk naamwoord op /ies/. Je schrijft **isch**.

elektrisch, technisch, logisch

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Woorden op **~isch(e)** zijn meestal bijvoeglijke naamwoorden. Ze staan dan bij zelfstandige naamwoorden.

het tropisch regenwoud
een elektrische trein

Bijvoeglijke naamwoorden op **~isch** zijn afgeleid van zelfstandige naamwoorden.

techniek - technisch
tropen - tropisch

Niet alle woorden op /ies/ schrijf je met **~isch**. Denk aan woorden als *kies, vies, servies, verlies*.

Denk ook aan meervouden als

televisies, acties, families, kwesties, kiwi's, taxi's, baby's, pony's.

woorden van de week

elektrisch
technisch
logisch
fantastische
tropische
historische

extra woorden

romantisch
allergisch
democratisch
telefonisch
alfabetische
medische
vegetarische
Belgische
Russische

u

K

30

klankspoor

woorden met ct

Hoor je /kt/? Dan schrijf je meestal **ct**.
acteur, product, contact

Hoor je /ksie/? Dan schrijf je **ctie**.
actie, reactie, injectie

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Woorden met **ct** komen uit het Frans.
De **c** spreek je steeds uit als /k/.

Woorden op **~ctie** zijn vaak afgeleid
van werkwoorden op **~eren**.
reageren - reactie
selecteren - selectie

Let op deze uitzonderingen:
je hoort /kt/, je schrijft **kt**.
de praktijk, de dokter, trakteren,
elektrisch, elektriciteit

actief
het product
het effect
het respect
de actie
de reactie

het insect
het contact
het contract
de directeur
de architect
de redactie
de injectie
de bacterie
perfect

U

K

31

klankspoor

vaste stukjes: on~, ont~ en ~loos

Je hoort /on/, /ont/ of /loos/.
Je schrijft on, ont of loos.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het klankspoor?
3. Schrijf deze stukjes zoals je ze hoort.
4. Controleer het woord.

Het stukje **on~** betekent *niet*.

Ongezond is niet gezond.

Denk ook aan woorden als *ongeluk*,
onzin, *onkruid*, *onweer*.

Het stukje **ont~** heeft niets met **on~**
te maken.

Het stukje **~loos** betekent *zonder*.

Waardeloos betekent *zonder waarde*.

Als je een woord op **~loos** langer
maakt, dan schrijf je **~loze**: *dakloze*.

Andere vaste stukjes zijn: **be~**, **ge~**,
ver~, **~ig**, **~lijk**, **~ing**, **~sel**, **~te**,
~heid, **~baar**, **~zaam**, **~isch**, **~age**,
~atie.

ongezond
onveilig
ontvangen
de ontdekking
waardeloos
doelloos

ondankbaar
onmiddellijk
oneven
ontsnappen
de ontploffing
het ontbijt
sprakeloos
bewusteloos
draadloos

U

R

1

regelspoor

verkleinwoorden

Wil je een verkleinwoord schrijven?
Dan schrijf je meestal **je** of **tje** achter het woord.
Sommige verkleinwoorden worden anders gevormd.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het regelspoor?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Eindigt een woord op **d** of **t**?
Daarachter komt altijd **~je**.

paar**d** - paar**dje**, kast**t** - kast**je**

Verkleinwoorden van woorden op **~a**, **~i**,
~o of **~u** schrijf je met **aa**, **ie**, **oo** of **uu**.

pizza - pizza**aatje**, ski - sk**ietje**,
auto - auto**ootje**, paraplu - paraplu**utje**

Veel woorden op **~ing** hebben een
verkleinwoord op **~inkje**.

ket**ting** - kett**inkje**

Let op bij: *baby* - *baby'tje*.

Sommige verkleinwoorden maak je

anders: raam - raam**pje**,
kam - kam**metje**, gat - ga**atje**.

woorden van de
week

het kastje
het blaadje
het pizzaatje
het autootje
het kettinkje
het baby'tje

extra woorden

het paardje
het feestje
het laatje
het radiootje
het parapluutje
het puddinkje
het raampje
het zinnetje
het mannetje

U

R

2

regelspoor

samenstellingen

Samenstellingen zijn lange woorden.
Ze zijn gemaakt van twee (of meer) andere woorden.

duikbril (*duik* en *bril*)

Schrijf je een samenstelling?
Schrijf de woorden achter elkaar.

fietstas (*fiets* en *tas*)

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Van welke woorden is een
samenstelling gemaakt?
Let daarop bij het schrijven.

Vuurrood is zo *rood* als *vuur*.
Dus schrijf je twee *r*'s.

Hoofdpijn is pijn in je hoofd.
De *d* van *hoofd* blijft gewoon staan.
Ook al hoor je die niet altijd.

Een *kastdeur* is de deur van een *kast*.
Je hoort de *t* niet goed, maar je
schrijft hem wel.

woorden van de week

de hoofdpijn
de hoofddoek
doorgaan
doorrijden
vuurrood
lichtgroen

extra woorden

de sportclub
de sporttas
de huiskamer
de huissleutel
de handschoen
de handdoek
de feestdag
de feesttent
de postduif

U

R

11

regelspoor

woorden met meer klankgroepen: overzicht

Verdeel een lang woord in klankgroepen.
Zijn er vaste stukjes in het woord?
Stel bij de andere klankgroepen steeds
de vraag: *Wat hoor je aan het eind van de
klankgroep?*

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Vasté stukjes zijn bijvoorbeeld:
ge~, be~, ver~, ~lijk(e), ~ig(e).
Die schrijf je altijd hetzelfde.

Hoor je aan het eind van een
klankgroep een *lange klinker*?
Dan schrijf je één klinker en één
medeklinker: *betalen*.

Hoor je een *korte klinker*?
Dan schrijf je één klinker en twee
dezelfde medeklinkers: *vertellen*.

Hoor je een *medeklinker* of een
tweetekenklank?
Dan schrijf je wat je hoort:
bezorgen, bedoeling.

betalen
vergeten
vertellen
gelukkig
bezorgen
begrijpen

verdelen
beloven
mogelijk
de beslissing
bestellen
makkelijk
verbergen
de bedoeling
gebruiken

U

R

17

regelspoor

bijvoeglijke naamwoorden

Als je een bijvoeglijk naamwoord langer maakt, hoor je /u/ aan het eind. Je schrijft **e**.

scherp - *scherpe* messen
moeilijk - een *moeilijke* opdracht
rustig - *rustige* kinderen
Spaans - *Spaanse* wijn
kostbaar - de *kostbare* vaas

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Bijvoeglijke naamwoorden zeggen iets over zelfstandige naamwoorden.

een *dik* boek, de *dikke* boeken

Dit zijn ook bijvoeglijke naamwoorden:

een *leuk* kind
leuke klassen
 een *leuker* spel
 het *leukste* idee

Sommige bijvoeglijke naamwoorden zijn afgeleid van aardrijkskundige namen. Die schrijf je met een hoofdletter.

Franse kaas, *Amsterdamse* grachten,
Limburgse vlaai

woorden van de Week

een mistige dag
 lekkere koeken
 een groot huis
 de eerlijke vinder
 grote huizen
 een Franse wijn

extra woorden

een nieuwe jas
 een lieve baby
 sappige peren
 breekbaar glas
 de kortste weg
 de mooiste jurk
 de Friese meren
 Limburgse vlaai
 de Nederlandse taal

u

R

18

**meervoud van woorden op
~a, ~i, ~o, ~u of ~y**

Woorden die eindigen op **a, i, o, u** of **y**
hebben een meervoud op **~'s**.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Woorden die eindigen op **a, i, o, u**
of **y** hebben een meervoud op **'s**.
zebra's, taxi's, foto's, paraplu's, baby's.
Zonder **'s** komt er verwarring: je kunt
deze woorden verkeerd uitspreken.
Dan zou *zebras* op *jas* rijmen.

Is er geen verwarring mogelijk bij
de uitspraak? Dan schrijf je het
meervoud niet met **'s**, maar met **s**.

kamer - kamers

dictee - dictees

televisie - televisies

De meeste woorden krijgen in het
meervoud gewoon **s**.

de zebra's
de kassa's
de taxi's
de foto's
de paraplu's
de baby's

de diploma's
de pizza's
de pinda's
de camera's
de kiwi's
de tosti's
de pony's
de salto's
de kilo's

U

R

19

regelspoor

lange woorden: overzicht

Bedenk bij een lang woord:

1. Is het een *samenstelling* of niet?
2. Zitten er *vaste stukjes* in het woord?
3. Hoe schrijf je de *andere klankgroepen*?

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. *Controleer* het woord.

Bedenk bij een lang woord:

1. Is het een *samenstelling*?
Een *samenstelling* bestaat uit woorddelen: twee (of meer) losse woorden. Schrijf die achter elkaar.
2. Zitten er *vaste stukjes* in het woord? Stukjes als *ge~*, *be~*, *ver~*, *~lijk(e)*, *~ig(e)* en *~ing* schrijf je altijd hetzelfde.
3. Hoe schrijf je de *andere klankgroepen*?
Wat hoor je *aan het eind* van de klankgroep? (Zie ook kaart R11.)

Kun je een woord toch niet schrijven, zoek het dan op in een woordenboek of een woordenlijst.

woorden van de week

de kastdeuren
de boekwinkel
de nachttrein
opbellen
geheimzinnig
de vergadering

extra woorden

het postkantoor
de werkkamer
het schateiland
de jachthond
de basisschool
weggooien
de verbinding
gemakkelijk
de bedoeling

U

R

20

regelspoor

woorden met 's ~

Bij woorden als 's *morgens* en 's *maandags* hoor je aan het begin /s/.

Die schrijf je als 's.

Na 's komt er een **spatie** (leeg stukje).

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het regelspoor?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Je kent de 's (*komma s*) al van woorden als *agenda's* en *piano's*.

Van de dagen van de week schrijf je 's *maandags* en 's *woensdags* altijd met 's.

's *Maandags* ga ik altijd voetballen.

Dinsdags speel ik vaak met Loes.

's *Woensdags* moet ik trainen.

Donderdags knutsel ik graag.

De *komma s* laat zien dat er iets is weggelaten.

Vroeger werd gezegd: *des morgens*, *des middags*, enzovoort.

Tegenwoordig zeggen we niet meer *des morgens*, maar 's *morgens*.

's *morgens*
's *middags*
's *avonds*
's *nachts*
's *maandags*
's *woensdags*

de ochtend
's *ochtends*
's *winters*
dinsdags
donderdags
dagelijks
wekelijks
maandelijks
jaarlijks

U**R****21****regelspoor****stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden**

Bij stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden hoor je meestal /u/ of /un/ aan het eind. Je schrijft **en**.

een goud**en** ring, een koper**en** bel

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Bijvoeglijke naamwoorden zeggen iets over zelfstandige naamwoorden. Hoor je /u/ aan het eind? Dan schrijf je **e**: een *dik* boek, *dikke* boeken. (Zie ook kaart R17.)

Sommige bijvoeglijke naamwoorden vertellen van welk materiaal iets is gemaakt, bijvoorbeeld van wol, ijzer of goud. Dat zijn *stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden*. Als je /u/ of /un/ aan het eind hoort, dan schrijf je **en**.

Je hoort niet altijd /u/ of /un/ aan het eind: een *plastic* zakje, een *nylon* regenjas, *rubber* handschoenen.

de wollen trui
het ijzeren hek
de gouden ring
de houten stoel
de stenen muur
de leren schoen

de stalen deur
de katoenen rok
de zijden bloes
de rieten mand
het papieren servet
de kartonnen doos
de glazen schaal
de zilveren lepel
de bronzen plak

u

R

22

regelspoor

woorden met een trema

Twee puntjes boven een klinker noem je een *trema*. Meestal staat het trema op de **e**.

Je schrijft vaak een trema als in een woord twee of drie klinkers naast elkaar staan. Het trema geeft aan: hier begint de volgende klankgroep.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

Het meervoud van *zee* is *zeeën*.

Zonder trema staat er *zeen*. Dat is moeilijk uit te spreken.

Het trema geeft aan: hier begint een nieuwe klankgroep.

Maak je een woord op *~ie* langer?

Let dan op de *klemtoon*. Dat is de klankgroep waar je met je stem op drukt: *kopie*, *bacterie*, *melodie*, *knie*.

Valt de *klemtoon* op **ie**? Dan komt er

~ën bij: *kopie* - *kopieën*.

Valt de *klemtoon* *niet* op **ie**? Dan

komt er *~n* bij: *bacterie* - *bacteriën*.

Getallen met *twee~* en *drie~* krijgen een trema: *tweeëndertig*, *drieënzestig*.

woorden van de week

de zeeën
de ideeën
de moskeeën
de knieën
de bacteriën
tweeënveertig

extra woorden

sleeën
de reeën
de onderzeeër
wij tweeën
met z'n drieën
drieëndertig
de kopieën
de melodieën
de financiën

u

R

23

regelspoor

woorden met een onbeklemtoonde i

Na een onbeklemtoonde **i** schrijf je één medeklinker.

handige, monniken, wijzigen

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het regelspoor?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

In woorden als *verdedigen*, *rustige* en *wijziging* valt de klemtoon niet op de **i**. Dus schrijf je na de **i** één **g**.

In woorden als *perzik* en *havik* valt de klemtoon niet op de laatste klankgroep. Dus schrijf je het meervoud met één **k**.
perzik - *perziken*, *havik* - *haviken*

Ook bij woorden op *~erik* valt de klemtoon niet op de laatste klankgroep. Dus schrijf je het meervoud met één **k**.
leeuwerik - *leeuweriken*

Uitzondering: ook bij woorden op *~is* valt de klemtoon niet op de laatste klankgroep: *kennis*. Toch schrijf je in het meervoud *~issen*: *kennissen*.

woorden van de week

uitnodigen
beschadigen
de verdediging
de wijziging
grinniken
de monniken

extra woorden

bevestigen
vernietigen
de vergiftiging
de perziken
de haviken
de leeuweriken
de slimmeriken
kennissen
tennissen

U

R

24

regelspoor

samenstellingen met een tussen-s

Samenstellingen krijgen soms een tussen-s. Twijfel je: tussen-s of niet? Gebruik dan het linkerdeel in een andere samenstelling.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *regelspoor*?
3. Pas op deze stukjes de regel toe.
4. Controleer het woord.

In sommige samenstellingen schrijf je een tussen-s. Dat is meestal geen probleem, want die **s** hoor je: *dorpsplein*, *stationsklok*.

Begint het tweede deel van de samenstelling met **s**, **z**, of **c**? Dan hoor je de tussen-s niet. Maar je schrijft hem wel: *dorpsstraat*.

Twijfel je: wel of geen tussen-s? Gebruik het linkerdeel in een andere samenstelling.
verkeersituatie of *verkeerssituatie*?
verkeersbord, **dus** *verkeerssituatie*

appelsap of *appelssap*?
appelmoes, **dus** *appelsap*

woorden van de week

het dorpsplein
de dorpsstraat
de varkensmest
de varkensstaart
de stationsklok
de stationschef

extra woorden

de verkeerssituatie
de fabrieksstad
het oorlogsschip
de veiligheidsspel
de opleidingsschool
het gezelschapspel
de beroepssoldaat
de vrijheidsstrijd
de koningszoon

u

W

1

weetspoor

woorden met ei

Schrijf je **ei** of **ij**?

Dat kun je niet horen.

Dat moet je *onthouden*.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *weetspoor*?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

Er zijn meer woorden met **ij** dan woorden met **ei**.

Onthoud deze woorden:

zei van zeggen: **ei**

zij van mensen: **ij**

wei van koeien: **ei**

wij van mensen: **ij**

mei van maanden: **ei**

mij van mensen: **ij**

eis van dwingen: **ei**

ijs van vriezen: **ij**

steil van bergen: **ei**

stijl van mode: **ij**

woorden van de week
A

het terrein
een steile berg
allebei
de reiger
eisen
eindelijk
bereiken
de opleiding

woorden van de week
B

dreigen
scheiden
de prei
bereiden
uitgebreid
weigeren
allerlei
het karwei

U

W

2

weetspoor

woorden met ij

Schrijf je **ei** of **ij**?

Dat kun je niet horen.

Dat moet je *onthouden*.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *weetspoor*?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

Er zijn meer woorden met **ij** dan woorden met **ei**.

Onthoud deze woorden:

zei van zeggen: **ei**

zij van mensen: **ij**

eis van dwingen: **ei**

ijs van vriezen: **ij**

steil van bergen: **ei**

stijl van mode: **ij**

hei van struiken: **ei**

hij van mensen: **ij**

Het stukje **~erij** is een vast stukje.

bakkerij, *boerderij*, *schilderij*

A

de woestijn
de batterij
de bakkerij
de vijand
twijfelen
terwijl
tijdelijk
vrijwillig

B

de spijker
de stijl
het gordijn
strijden
het tapijt
de azijn
de rijst
het ontbijt

u

W

3

weetspoor

woorden met ou

Schrijf je **ou** of **au**?

Dat kun je niet horen.

Dat moet je *onthouden*.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *weetspoor*?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

Let op: er zijn veel meer woorden met **ou** dan woorden met **au**. Onthoud de woorden met **au**. De andere woorden schrijf je met **ou**.

Deze woorden klinken hetzelfde, maar je schrijft ze anders:

kou van *vriezen*: **ou**

ik **kauw** van *eten*: **au**

rouw van *verdriet*: **ou**

rauw van *groente*: **au**

mouwen van *kleren*: **ou**

mauwen van *poezen*: **au**

vasthouden
de beeldhouwer
de mouw
het oerwoud
de inhoud
in de rouw
vertrouwen
behouden

de landbouw
het onderhoud
de verhouding
scouting
het berouw
de juffrouw
wantrouwen
de schouwburg

u

W

4

weetspoor

woorden met au

Schrijf je **ou** of **au**?

Dat kun je niet horen.

Dat moet je *onthouden*.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *weetspoor*?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. *Controleer* het woord.

Let op: er zijn veel meer woorden met **ou** dan woorden met **au**.

Onthoud de woorden met **au**. De andere woorden schrijf je met **ou**.

Deze woorden klinken hetzelfde, maar je schrijft ze anders:

~~kou~~ van *vriezen*: **ou**

ik **kauw** van *eten*: **au**

rouw van *verdriet*: **ou**

rauw van *groente*: **au**

mouwen van *kleren*: **ou**

mauwen van *poezen*: **au**

A

de dinosaurus
de wenkbrauw
de dauw
de astronaut
de paus
de kabeljauw
klauteren
automatisch

B

grauw
miauwen
de auteur
de pauken
de fauna
applaudisseren
het restaurant
nauwkeurig

U

W

9

weetspoor

woorden met ch

Schrijf je **g** of **ch**?

Dat kun je niet horen.

Onthoud de woorden met **ch**.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

Er zijn meer woorden met **g** of met **gg** dan woorden met **ch**.
Onthoud de woorden met **ch**.

Hoor je **/s/** voor **/g/**?
Dan schrijf je **sch**.

Deze woorden heb je eerder geleerd:
lach, lachen, toech, zich, kachel, pech,
lichaam, juichen, echo, goochelen,
jochie en kuchen.

Woordjes als *ach* en *och* gebruik je
als woordjes tussendoor:
'Ach, wat zielig!'
'Och, wat geeft dat nou!'

Woorden van de week
A

ach
giechelen
de richel
hachelijk
pochen
de chaos
belachelijk
noch dit, noch dat

Woorden van de week
B

huichelen
het archief
de archeoloog
chemisch
chloor
het chroom
de bochel
rochelen

u

W

10

weetspoor

woorden met /ie/ = i

Hoor je aan het eind van een klankgroep /ie/?
Dan schrijf je soms **ie**, soms **i**.
Onthoud de woorden met **i**.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

Hoor je /ie/ aan het eind van een woord, dan schrijf je meestal **ie**.
Onthoud de woorden op **~i**, zoals *taxi*, *macaroni*, *kiwi*, *tosti*, *ski*, *bikini*.

De namen van sommige maanden eindigen ook op **~i**: *januari*, *februari*, *juni*, *juli*.

Ook sommige meervouden eindigen op **~i**: *technicus* - *technici*, *medicus* - *medici*.

Er zijn veel korte woorden met **ie**.
Als je die woorden langer maakt, blijft de **ie** staan.

lief - *liever*, *schiet* - *schieten*
ziek - *zieke*, *verdriet* - *verdrietig*

de kwaliteit
de dirigent
de spaghetti
de macaroni
de machine
de kantine
de fabrikant
muzikaal

de tribune
de sirene
politieke
de minister
de lucifer
de directeur
de kritiek
positief

u

W

11

weetspoor

woorden met /s/ = c

Hoor je aan het begin van een woord /s/?

Dan schrijf je meestal s.

Sommige woorden schrijf je met c.

Onthoud de woorden met c.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

Staat na de c een e, een i of een ij?

Dan klinkt de c als /s/.

cent, cirkel, cijfer

Staat na de c een a, een o of een u?

Dan klinkt de c als /k/.

cactus, controleren, cursus

Staat na de c een l of een r? Dan klinkt de c als /k/:

down, creatief.

Soms klinkt in een woord één c als

/s/, één c als /k/: circus, circuit.

Deze woorden heb je eerder geleerd:

circus, cirkel, cijfer, citroen, cent,

centrum, cel, cement, centimeter,

concert, december, precies.

A

het circuit
de provincie
de race
het recept
de oceaan
de narcis
procent
feliciteren

B

de cilinder
de decimeter
centraal
circa
recent
de recensie
de cello
het medicijn

u

W

12

weetspoor

woorden met /k/ = c

Hoor je aan het begin van een woord /k/?
Dan schrijf je meestal **k**.
Sommige woorden schrijf je met **c**.
Onthoud de woorden met **c**.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

Staat na de **c** een **a**, een **o** of een **u**?
Dan klinkt de **c** als /k/.

cactus, controleren, cursus

Staat na de **c** een **e**, een **i** of een **ij**?
Dan klinkt de **c** als /s/.

cent, cirkel, cijfer

Staat na de **c** een **l** of een **r**? Dan
klinkt de **c** als /k/: *clown, creatief*.

Let op! Deze woorden schrijf je met
een **k**: *helikopter, fotokopie, krokus*.

Deze woorden heb je eerder geleerd:

*computer, camera, club, cola, cavia,
cactus, camping, caravan, clown,
acrobaat, reclame, controleren.*

de speculaas
de cake
het carnaval
de truc
het succes
het café
plastic
compleet

de microfoon
de microscoop
het cadeau
het record
combineren
de conditie
creatief
de conducteur

U

W

13

weetspoor

woorden met th

In sommige woorden schrijf je /t/ als **th**.
Onthoud die woorden.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *weetspoor*?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

In een *thermoskan* blijft drank warm.
 Met een *thermometer* meet je de temperatuur.

thermometer, *thermoskan*: met **th**
temperatuur: met **t**

~*theek* is een vast stukje in woorden
 als *bibliotheek*, *apotheek*, *videotheek*
 en *discotheek*.

Deze woorden met **th** heb je eerder
 geleerd: *thuis*, *thee*, *thema*, *theater*,
thermometer, *bibliotheek*.

de thermoskan
 de apotheek
 de discotheek
 de videotheek
 de marathon
 de methode
 katholiek
 enthousiast

sympathiek
 de hypotheek
 de therapie
 thans
 althans
 de theorie
 theoretisch
 thuisblijven

U

W

17

weetspoor

woorden die hetzelfde klinken

Sommige woorden klinken hetzelfde.
Maar je schrijft ze anders.

1. Let op de *betekenis* van het woord.
2. Bedenk: is het een *persoonsvorm*?

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het *weetspoor*?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

Deze woorden ken je al:

zei (van zeggen) / zij (van mensen)
wei (van koeien) / wij (van mensen)
mei (van maanden) / mij (van mensen)
hei (van struiken) / hij (van mensen)
leiden (van de leiding) / lijden (van pijn)
eis (van dwingen) / ijs (van vriezen)
steil (van bergen) / stijl (van mode)
rauw (van groente) / rouw (van verdriet)
hard (van harder) / hart (van harten)
moed (van moedig) / hij moet (moeten)

Let op persoonsvormen:

licht (van zwaar) / hij ligt (liggen)
hout (van bomen) / hij houdt (houden)
wind (van waaien) / hij wint (winnen)

En let op de werkwoorden van WW18.

hij schilt (een appel)
het schild (bescherming)
hij raadt (van raden)
de raad (advies)
de nood (van nodig)
de noot (van noten)
ik wed (van wedden)
de wet (van wetten)

de wand (de muur)
want (immers)
de graat (van de vis)
de graad (van warmte)
eentje (maar één)
het eendje (de eend)
het kruid (de plant)
het kruit (de springstof)

u

W

18

weetspoor

woorden met y

In sommige woorden hoor je /ie/ of /i/,
maar schrijf je y.

Onthoud de woorden met y.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

De y (Griekse ij) aan het eind van
een woord klinkt altijd als /ie/.

bab*y*, pon*y*, jur*y*

De y in het midden van een woord
klinkt soms als /ie/, soms als /i/.

/ie/: dyn*a*mo, syst*e*em

/i/: gymn*a*stiek, sympath*i*ek

Let op het woord *pyjama*: na de y
schrijf je een j.

A

de dynamo
de gymnastiek
gymmen
het systeem
de pyjama
de hyacint
hypnotiseren
typisch

B

de lynx
de hyena
het gymnasium
de encyclopedie
het mysterie
fysiek
hypermodern
sympathiek

u

W

19

weetspoor

woorden met wr~

In sommige woorden hoor je /fr/, /vr/ of /wr/. Je schrijft **wr**.

Onthoud die woorden.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

De letters **wr~** aan het begin van een woord, spreek je meestal uit als /vr/ of /fr/.

Denk aan het verschil met woorden die je met **vr~** of **fr~** schrijft.

Enkele woorden met vr~:

vraag, vracht, vrede, vreemd, vrek, vreselijk, vrezen, vriend, vriezen, vroeg, vrolijk, vrouw, vrucht, vrij.

Enkele woorden met fr~:

fraai, fragment, framboos, Frankrijk, friet, fris, frisbee, fruit.

de wraak
de wrat
het wrak
de wreef
wreed
wrijven
wringen
wrikken

zich wreken
wroeten
ontwrichten
wring
wrevelig
de wroeging
de wrong
het gewricht

U

W

20

weetspoor

woorden met /j/ = i

In deze woorden hoor je /j/.

Je schrijft een i.

Onthoud die woorden.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

Je hoort /lj/, je schrijft li.

milieu, Italiaan, Italiaans

Let op: je schrijft *miljoen, miljonair*
en *miljard* met een j.

Je hoort /sj/, je schrijft ci.

officieel, financieel, speciaal,
provinciaal, sociaal, specialist

Je hoort /sj/, je schrijft si.

pensioen, professioneel

Je hoort /sjo/, je schrijft tio.

station, nationaal, internationaal,
sensationeel, perfectionist

het milieu
officieel
speciaal
provinciaal
Italiaans
het pensioen
het station
nationaal

sociaal
de specialist
financieel
professioneel
religieus
internationaal
sensationeel
de perfectionist

U

W

21

K R W

weetspoor

woorden met /sj/ = ch

In sommige woorden hoor je /sj/, maar schrijf je **ch**.

Onthoud die woorden.

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

De meeste van deze woorden komen uit het Frans. In het Frans klinkt de **au** als /oo/ (*ch**au**ffeur*), de **ou** als /oe/ (*dou**ch**e*) en de letters **gn** als /nj/ (*champi**gn**on*, *champi**gn**e*).

Let op bij het woord *chic*. Bij de meeste bijvoeglijke naamwoorden is het makkelijk.

Je schrijft: een *duur* pak en een *dure* jurk. Maar het is: een *chic* pak en een *chique* jurk.

Veel Engelse woorden beginnen ook met **ch**. Maar dan zeg je niet /sj/, maar /tsj/.
chatten, *checken*, *chips*

de chocolade
de machine
de chef
de chauffeur
de douche
de parachute
de Chinees
chic, chique

de champignon
de champagne
de crèche
de rechercheur
de chirurg
de chantage
het affiche
marcheren

U

W

22

weetspoor

struikelblokken

Struikelblokken zijn woorden waar veel fouten in worden gemaakt.

Onthoud die woorden.

K R W

1. Hak het woord in stukjes.
2. Bij welke stukjes past het weetspoor?
3. Onthoud hoe je deze stukjes schrijft.
4. Controleer het woord.

Je schrijft twee medeklinkers.

*verrassing, onmiddellijk, interess*ant

Je schrijft een t: *hartstikke*

Je schrijft niet u, maar e: *stiekem*

Je schrijft geen n: *hopelijk*

Je schrijft geen u: *interview*

Je schrijft geen r: *burgemeester*

Je schrijft één r: *sieraden*

Je hoort /zj/, je schrijft ig: *origineel*

Je schrijft niet c, maar k: *elektriciteit*

Het stukje *~teit* heeft niets met *tijd* te maken: *elektriciteit, puberteit*.

Je schrijft een letter die je niet hoort: *erwten, vondst, sinds*.

A

de verrassing
onmiddellijk
interessant
hartstikke
stiekem
hopelijk
het interview
de burgemeester

B

de sieraden
origineel
de elektriciteit
de puberteit
laatste
de erwten
de vondst
sinds

U

WW

9

werkwoorden

persoonsvormen tt: overzicht

In de tegenwoordige tijd heeft een werkwoord *drie* persoonsvormen.

ik <i>loop</i>	ik <i>vind</i>
jij <i>loopt</i>	jij <i>vindt</i>
<i>loop</i> jij?	<i>vind</i> jij?
hij <i>loopt</i>	hij <i>vindt</i>
wij <i>lopen</i>	wij <i>vinde</i>

1. Bedenk: is het een *werkwoord* of niet?
2. Een werkwoord heeft *vijf* *persoonsvormen*: drie in de **tt**, twee in de **vt**.
3. **tt**: twijfel je: wel of geen **t**? Denk aan *lopen*.
4. **vt**: is het *~te* of *~de*? Denk aan 't *kofschip*.

In het schema staan vijf persoonsvormen. Maar er zijn in de **tt** maar drie *verschillende* persoonsvormen.

De persoonsvorm met *jij* is de **ik-vorm** of de **hij-vorm**.

jij ervoor? **hij-vorm**: *jij loopt*
jij erachter? **ik-vorm**: *loop jij?*

Twijfel je of er een **t** bijkomt?

Denk aan *lopen*.

jij loopt **dus ook**: *jij vindt*
loop jij? **dus ook**: *vind jij?*

Denk aan de **d** in werkwoorden als *houden*, *rijden*, *snijden* **en** *glijden*.
houden - ik hou - hij *houdt*

woorden van de week

ik loop / hij loopt
 ik word / hij wordt
 ik leef / hij leeft
 ik rij / hij rijdt
 jij loopt / loop jij?
 jij wordt / word jij?

extra woorden

ik dans / hij danst
 ik durf / hij durft
 ik lig / hij ligt
 ik raad / hij raadt
 ik snij / hij snijdt
 ik gooi / hij gooit
 jij vindt / vind jij?
 jij houdt / hou jij?
 jij gaat / ga jij?

U

WW

10

werkwoorden

persoonsvorm herkennen

In de meeste zinnen staat één persoonsvorm.

Mijn ene zus *is* aan het tekenen.

Mijn andere zus *leest* een dik boek.

Mijn broer *gaat* weer computeren.

Wil jij vandaag met me spelen?

1. Bedenk: is het een *werkwoord* of niet?
2. Een werkwoord heeft *vijf* persoonsvormen: drie in de **tt**, twee in de **vt**.
3. **tt**: twijfel je: wel of geen **t**? Denk aan *lopen*.
4. **vt**: is het *~te* of *~de*? Denk aan 't *kofschip*.

Verandert de *tijd* van een zin?

Dan verandert de persoonsvorm.

Tegenwoordige tijd (**tt**): Emir *loopt*.

Verleden tijd (**vt**): Emir *liep*.

Verandert *enkelvoud* in *meervoud* of *meervoud* in *enkelvoud*?

Dan verandert de persoonsvorm.

Enkelvoud (**ev**): De hond *rent*.

Meervoud (**mv**): De honden *rennen*.

Verander je een zin in een *vraagzin*?

Dan komt de persoonsvorm meestal *vooraan* te staan.

De buurvrouw *krijgt* een baby.

Krijgt de buurvrouw een baby?

woorden van de Week

Ik drink thee.
Ik dronk thee.
De kat eet.
De katten eten.
Hij krijgt les.
Krijgt hij les?

extra woorden

Ik vraag iets.
Ik vroeg iets.
De auto reed.
De auto's reden.
De baby slaapt.
Slaapt de baby?
Hij bleef thuis.
Hij blijft thuis.
Blijft hij thuis?

U**WW****11****werkwoorden****pv's van onregelmatige werkwoorden**

Werkwoorden hebben vijf persoonsvormen (drie tt, twee vt).

1. ik <i>loop</i>	1. ik <i>vind</i>
2. hij <i>loopt</i>	2. hij <i>vindt</i>
3. wij <i>lopen</i>	3. wij <i>vinden</i>
4. ik <i>liep</i>	4. ik <i>vond</i>
5. wij <i>liepen</i>	5. wij <i>vonden</i>

1. Bedenk: is het een *werkwoord* of niet?
2. Een werkwoord heeft *vijf persoonsvormen*: drie in de **tt**, twee in de **vt**.
3. **tt**: twijfel je: wel of geen **t**? Denk aan *lopen*.
4. **vt**: is het *~te* of *~de*? Denk aan 't *kofschip*.

Bij onregelmatige werkwoorden verandert in de vt de klank.

ik *loop* (tt) - ik *liep* (vt)

In de vt zijn er maar twee verschillende persoonsvormen. De **hij-vorm** is gelijk aan de **ik-vorm**.
ik *liep* - hij *liep*, ik *stond* - hij *stond*

In de vt komt bij de **hij-vorm** **geen t** achter de **ik-vorm**. Dus: een persoonsvorm in de vt eindigt **nooit** op **dt**!

Eindigt een pv in de **vt** op **/t/**?
Dan mag je het woord langer maken:
ik *stond* (want: *stonden*).

Maak een pv in de **tt nooit langer!**

woorden van de week

ik kwam (*komen*)
hij kwam
wij kwamen
ik stond (*staan*)
hij stond
wij stonden

extra woorden

ik kreeg (*krijgen*)
hij kreeg
wij kregen
ik dacht (*denken*)
hij dacht
wij dachten
ik reed (*rijden*)
hij reed
wij reden

U

WW

12

werkwoorden

vt regelmatige ww: ~de(n) of ~te(n)

Regelmatige werkwoorden: vijf pv's. De vt eindigt op **de(n)** of **te(n)**.

1. ik <i>voel</i>	1. ik <i>pak</i>
2. hij <i>voelt</i>	2. hij <i>pakt</i>
3. wij <i>voelen</i>	3. wij <i>pakken</i>
4. ik <i>voelde</i>	4. ik <i>pakte</i>
5. wij <i>voelden</i>	5. wij <i>pakten</i>

1. Bedenk: is het een *werkwoord* of niet?
2. Een werkwoord heeft *vijf* *persoonsvormen*: drie in de **tt**, twee in de **vt**.
3. **tt**: twijfel je: wel of geen **t**? Denk aan *lopen*.
4. **vt**: is het ~**te** of ~**de**? Denk aan 't *kofschip*.

Bij **onregelmatige** werkwoorden verandert in de vt de klank:

ik *zwem* - ik *zwom* (zie kaart WW11).
Bij **regelmatige** werkwoorden eindigt de vt op **de(n)** of **te(n)**.

te(n) of **de(n)** schrijf je altijd achter de *ik-vorm* van de **tt**.

ik-vorm tt	vt + te	vt + de
<i>ik pak</i>	<i>ik pakte</i>	
<i>ik hoor</i>		<i>ik hoorde</i>

Bijna alle werkwoorden hebben vijf pv's: drie in de tegenwoordige tijd, twee in de verleden tijd.

In de vt is de *hij-vorm* gelijk aan de *ik-vorm*.

woorden van de week

ik *voel* (tt)
ik *voelde* (vt)
wij *voelden* (vt)
ik *pak* (tt)
ik *pakte* (vt)
wij *pakten* (vt)

extra woorden

ik *merk*
ik *merkte*
ik *wandel*
ik *wandelde*
ik *stop*
ik *stopte*
ik *noem*
ik *noemde*
hij *noemde*

U

WW

13

werkwoorden

vt regelmatige ww: 't kofschip

Krijgt een regelmatig werkwoord in de vt
~te of ~de?

Staat in de woordenboekvorm vóór ~en een
medeklinker van 't kofschip?

Dan schrijf je te. Anders schrijf je de.

1. Bedenk: is het een *werkwoord* of niet?
2. Een werkwoord heeft *vijf* persoonsvormen:
drie in de **tt**, twee in de **vt**.
3. **tt**: twijfel je: wel of geen **t**? Denk aan *lopen*.
4. **vt**: is het ~te of ~de? Denk aan 't kofschip.

Schrijf je ~de(n) of ~te(n) in de vt?
Bij veel werkwoorden kun je dat
gewoon horen.

Twijfel je? Denk dan aan 't kofschip.
Staat in de woordenboekvorm vóór
~en een medeklinker van 't kofschip?
Dan schrijf je **te**.

zetten	- ik zet	- ik zette	t
maken	- ik maak	- ik maakte	k
boffen	- ik bof	- ik bofte	f
wassen	- ik was	- ik waste	s
lachen	- ik lach	- ik lachte	ch
hopen	- ik hoop	- ik hoopte	p

Anders schrijf je **de**.

halen - ik haal - ik haalde
roeien - ik roei - ik roeide

woorden van de week

ik maakte (maken)
ik bofte (boffen)
ik waste (wassen)
ik lachte (lachen)
ik hoopte (hopen)
ik werkte (werken)

extra woorden

ik klapte
ik raakte
ik knikte
ik plakte
ik besepte
we fietsten
we dansten
we juichten
we verstopten ons

u

WW

14

werkwoorden

vt **regelmatige ww op ~ven en ~zen**

Werkwoorden op **~ven** en **~zen**: vijf pv's.
De vt eindigt op **de(n)**.

1. ik <i>leef</i>	1. ik <i>reis</i>
2. hij <i>leeft</i>	2. hij <i>reist</i>
3. wij <i>leven</i>	3. wij <i>reizen</i>
4. ik <i>leefde</i>	4. ik <i>reisde</i>
5. wij <i>leefden</i>	5. wij <i>reisden</i>

1. Bedenk: is het een *werkwoord* of niet?
2. Een werkwoord heeft *vijf* *persoonsvormen*: drie in de **tt**, twee in de **vt**.
3. **tt**: twijfel je: wel of geen **t**? Denk aan *lopen*.
4. **vt**: is het **~te** of **~de**? Denk aan **'t kofschip**.

Let op met werkwoorden met **~ven** en **~zen** in de woordenboekvorm. Voor het stukje **~en** staat een **v** of een **z**.

De letters **v** en **z** staan niet in **'t kofschip**. Dus schrijf je in de vt **~de**.

durven - ik *durf* - ik *durfde*
reizen - ik *reis* - ik *reisde*

Let op: je schrijft **de(n)** achter de *ik-vorm* van de tegenwoordige tijd. En die eindigt gewoon op een **f** of een **s**.

werkwoord	ik-vorm tt	vt
<i>leven</i>	<i>ik leef</i>	<i>ik leefde</i>
<i>reizen</i>	<i>ik reis</i>	<i>ik reisde</i>

woorden van de week

ik leefde (leven)
ik durfde (durven)
ik hoefde (hoeven)
ik reisde (reizen)
ik bloosde (blozen)
ik raasde (razen)

extra woorden

ik geloofde
ik beleefde
ik schroefde
ik zweefde
ik verfde
ik vreesde
ik verhuisde
ik omhelsde
ik verbaasde me

U

WW

15

werkwoorden

vt regelmatig ww op ~ten

Achter de ik-vorm tt komt ~te of ~ten.

1. ik <i>praat</i>	1. ik <i>zet</i>
2. hij <i>praat</i>	2. hij <i>zet</i>
3. wij <i>praten</i>	3. wij <i>zetten</i>
4. ik <i>praatte</i>	4. ik <i>zette</i>
5. wij <i>praatten</i>	5. wij <i>zetten</i>

1. Bedenk: is het een *werkwoord* of niet?
2. Een werkwoord heeft *vijf* *persoonsvormen*: drie in de **tt**, twee in de **vt**.
3. **tt**: twijfel je: wel of geen **t**? Denk aan *lopen*.
4. **vt**: is het ~te of ~de? Denk aan 't kofschip.

De woordenboekvormen van *praten* en *zetten* eindigen op **ten**. De **t** zit in 't kofschip: de vt eindigt op **te** of **ten**.

te of **ten** komt achter de ik-vorm **tt**.
praten - ik *praat* - ik *praatte* - wij *praatten*
zetten - ik *zet* - ik *zette* - wij *zetten*

Let op! **te** of **ten** komt achter de ik-vorm **tt**. Dus schrijf je:

kussen - ik *kus* - ik *kuste* - wij *kusten*
rusten - ik *rust* - ik *rustte* - wij *rustten*

Je ziet: *wij zetten (tt)* en *wij zetten (vt)* schrijf je hetzelfde. Dat geldt alleen voor werkwoorden met **tt** in de woordenboekvorm, zoals *zetten*, *spatten*, *spotten*, *benutten*, *opletten* en *bezetten*.

wij praten (tt)
 ik praatte (vt)
 wij praatten (vt)
 wij zetten (tt)
 ik zette (vt)
 wij zetten (vt)

wij groeten (tt)
 ik groette (vt)
 wij groetten (vt)
 wij rusten (tt)
 ik rustte (vt)
 wij rustten (vt)
 wij wachten (tt)
 ik wachtte (vt)
 wij wachtten (vt)

vt **regelmatige ww op ~den**Achter de ik-vorm tt komt **~de** of **~den**.

1. ik raad d	1. ik red d
2. hij raad t	2. hij red t
3. wij rad en	3. wij red den
4. ik raad dde	4. ik red dde
5. wij raad dden	5. wij red dden

1. Bedenk: is het een *werkwoord* of niet?
2. Een werkwoord heeft *vijf* *persoonsvormen*: drie in de **tt**, twee in de **vt**.
3. **tt**: twijfel je: wel of geen **t**? Denk aan *lopen*.
4. **vt**: is het **~te** of **~de**? Denk aan 't *kofschip*.

De woordenboekvormen van *raden* en *redden* eindigen op **den**. De **d** zit niet in 't *kofschip*: de vt eindigt op **de** of **den**.

de of **den** komt achter de ik-vorm tt.

raden - ik raad**d** - ik raad**dde** - wij raad**dden**
 redden - ik red**d** - ik red**dde** - wij red**dden**

Let op! **de** of **den** komt achter de ik-vorm tt. Dus schrijf je:

bellen - ik bel**d** - ik bel**dde** - wij bel**dden**

melden - ik meld**d** - ik meld**dde** - wij meld**dden**

Je ziet: *wij redden (tt)* en *wij redden (vt)* schrijf je hetzelfde. Dat geldt alleen voor enkele werkwoorden met **dd** in de woordenboekvorm, zoals *redden*, *wedden*, *schudden*, *beklaadden*.

Woorden van de Week

wij raden (tt)
 ik raadde (vt)
 wij raadden (vt)
 wij redden (tt)
 ik redde (vt)
 wij redden (vt)

extra woorden

wij kleden (tt)
 ik kleedde (vt)
 wij kleedden (vt)
 wij melden (tt)
 ik meldde (vt)
 wij meldden (vt)
 wij schudden (tt)
 ik schudde (vt)
 wij schudden (vt)

u

WW

17

werkwoorden

deelwoordvorm

Het deelwoord van een werkwoord krijg je als je zegt: *ik heb...*, *ik ben...*

Een deelwoord eindigt altijd op **t**, **d** of **en**.

dansen - ik heb gedanst

spelen - ik heb gespeeld

zingen - ik heb gezongen

1. Is het *werkwoord* de *persoonsvorm*?
2. Ja? Twijfel je in de **tt**? Denk aan *lopen*.
3. Ja? Twijfel je in de **vt**? Denk aan '**t** kofschip'.
4. Geen *pv*? Dan gelden de gewone regels.

Het deelwoord van *regelmatige werkwoorden* eindigt op **/t/**. Schrijf je **d** of **t**? Dat kun je op twee manieren bepalen.

1. Een deelwoord is geen *pv*, dus gelden de gewone spellingregels. Je kunt het deelwoord langer maken: je hoort */gemaakte/*, dus je schrijft: *gemaakt*.
2. Denk aan '**t** kofschip'. Krijgt de *pv* in de *vt* **~te**? Het deelwoord eindigt dan op **t**, anders op **d**.
ik danste - ik heb gedanst
ik speelde - ik heb gespeeld

De deelwoordvorm van *onregelmatige werkwoorden* eindigt op **en**: *gezongen*.

woorden van de Week

ik heb gezongen
ik heb gelezen
ik heb gepraat
ik heb gefietst
ik heb gespeeld
ik ben verdwaald

extra woorden

ik heb gelopen
ik heb gevangen
ik ben gevallen
ik heb gepakt
ik heb gesnoept
ik heb gewacht
ik heb gebeld
ik heb geproefd
ik heb getekend

werkwoorden met be~, ge~, her~, ver~, ont~

Begint een werkwoord met **be~, ge~, her~, ver~** of **ont~**? In de deelwoordvorm komt daar geen (extra) stukje **ge~** voor.

1. Is het *werkwoord* de *persoonsvorm*?
2. Ja? Twijfel je in de **tt**? Denk aan *lopen*.
3. Ja? Twijfel je in de **vt**? Denk aan 't *kofschip*.
4. Geen *pv*? Dan gelden de gewone regels.

Bij deze werkwoorden krijgt het deelwoord geen (extra) stukje **ge~**:

beginnen - ik ben *begonnen*.

Zo schrijf je ook: ik heb *genoten*, ik heb *herdacht*, ik heb *verkocht*, ik heb *ontbeten*.

Moeilijk! Bij deze werkwoorden klinkt de *hij*-vorm (**tt**) vaak hetzelfde als het deelwoord. De *hij*-vorm (**tt**) eindigt altijd op een **t**, het deelwoord eindigt op een **t** of een **d**.

Denk na: is het een pv of niet?

hij *betaalt* (pv) - hij heeft betaald (geen pv)

het gebeurt (pv) - het is gebeurd (geen pv)

hij herkent (pv) - hij heeft herkend (geen pv)

hij ontmoet (pv) - hij heeft ontmoet (geen pv)

hij verstopt (pv) - hij heeft verstopt (geen pv)

hij betaalt (pv)
hij heeft betaald
het gebeurt (pv)
het is gebeurd
hij herhaalt (pv)
hij heeft herhaald

hij vertelt (pv)
hij heeft verteld
hij ontkent (pv)
hij heeft ontkend
hij belooft (pv)
hij heeft beloofd
hij gebruikt (pv)
hij heeft gebruikt
hij verdient (pv)

u

WW

19

werkwoorden

van deelwoorden afgeleide
bijvoeglijke naamwoorden

Als bijvoeglijke naamwoorden zijn afgeleid
van deelwoorden, dan gelden de gewone
spellingregels.

Maar eindigt een deelwoord op **en**, dan blijft
en in het bijvoeglijk naamwoord staan.

1. Is het *werkwoord* de *persoonsvorm*?
2. Ja? Twijfel je in de **tt**? Denk aan *lopen*.
3. Ja? Twijfel je in de **vt**? Denk aan 't *kofschip*.
4. Geen *pv*? Dan gelden de gewone regels.

Sommige bijvoeglijke naamwoorden
zijn afgeleid van deelwoorden (zie
WW17).

werkwoord: *poetsen*, deelwoord: *gepoetst*
bijvoeglijk naamwoord: *gepoetste* tanden

Een bijvoeglijk naamwoord is nooit de
persoonsvorm, dus gelden de gewone
spellingregels.

verwachten - de *verwachte* overwinning

verbreden - de *verbrede* straat

schudden - de *geschudde* kaarten

Maar let op: als een deelwoord op **en**
eindigt, dan eindigt het bijvoeglijk
naamwoord ook op **en**.

wassen - *gewassenen*; de *gewassen* kleren

woorden van de week

de gemaakte fout
de bestelde cola
de geprinte brief
de vergrote foto
de versleten jas
de gesloten deur

extra woorden

de geraspte kaas
de geverfde deur
de gekoelde drank
het verdiende geld
de gegraven kuil
het bewezen feit
de gekozen kleur
het gebroken hart
de gestolen fiets